

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 345. Merces operarum conductarum quæ & qualiter solvenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Quaest. 343. An & quando ob sterilitatem tota pensio remittenda?

Resp. in eo casu, quando omnino nulli fructus percipiuntur. De Lugo *num. 41.* cum comm. ex ea ratione, quod, cum pensio solvenda in compensationem fructuum, ubi nulli proveniunt fructus, nihil compensationis seu pensionis sit praestandum. An verò etiam integra pensio sit remittenda, ubi quidem aliquid fructuum percipitur, non tamen æquivalens semini jacto impensis factis, in eo non ita convenire AA. videntur. Affirmare videtur Bartol. in *l. si merces. §. vis major.* eò quod per fructum intelligatur id, quod remanet detracto semine & expensis; adeoque, si his detractis nihil remanet, nulli fructus collecti censentur. Verùm hanc sententiam, ut dictum *quæst. preced.* reprobant Abb. Covar. Molin. de Lugo, argumento desumpto ex *l. conducto. ff. locati.* Dum ibi dicitur: Sed etsi labes facta sit, omnemque fructum tulerit, damnum coloni non esse, ut supra damnum seminis amissi mercedes præstare cogatur &c. ex quo patet, supponi nullos omnino fructus collectos, alioquin jacturam seminis non fecisset; ita de Lugo, dicens proinde ad omnimodam liberationem à pensione requiri, quod absolute nulli fructus percipiuntur.

Quaest. 344. An & qualiter annorum aliorum ubertate compensetur sterilitas, ita ut locus sit remissioni?

Resp. Sterilitatem præsentis anni damnumque, quod inde passus conductor, ita compensari posse per ubertatem aliorum annorum præcedentium & sequentium, ut nulla remissio pensionis correspondentis isti anno sterili debeatur aut peti possit, habet communis, quam tenent de Lugo *loc. cit. num. 48.* Pirh. *loc. cit.* Carpz. *p. 2. c. 37. defm. 12.* Stru. *h. t. th. 17.* Muller. *ibid. lit. e.* & constat ex *l. ex conducto. ff. locati. l. 8. C. eod. l. 17. §. 1. ff. de ann. legat. c. propter. h. t.* Atque ita ubertas illa compensativa supponit locationem factam ad plures annos, & esse debet unius anni comprehensi in eodem contractu locationis. De Lugo *loc. cit.* non enim tunc tot sunt locationes, quot anni, sed omnium annorum unica & indivisa locatio, etsi plures distinctas præstationes contineat. Muller. *loc. cit.* cum Fabro in *Cod. l. 4. tit. 41. d. 3. num. 4.* Unde si annus ille fertilis sit alterius locationis proximè finitæ seu præteritæ, vel novæ subsequens, non impedit remissionem pensionis pro præsentis anno sterili. De Lugo *loc. cit.* Quamvis autem, ut Muller. ex Carpz. dicat, quod non nisi finita locatione omnium illorum annorum sit tractandum de remissione pensionis ex ea utique ratione, quod tunc, & non prius comparatis omnibus illis annis inter se stabiliter statui possit de quantitate remissionis faciendæ: nihilominus, si ita simpliciter concepta locatio, ut in singulos annos separatim solvenda pensio, & peti possit ejus remissio, ut teste Carpz. hodie plerumque fit, statim, ac constat se præsentis anni sterilitate, faciendæ remissio, non expectato, an sequentium annorum ubertas tanta sit futura, ut sterilitas præcedens eâ compensari possit. De Lugo *loc. cit.* Muller. *loc. cit. lit. ζ.* citato Fabro *ubi ante. d. 35. num. 3.* ita etiam, ut Muller. cum Carpz. *loc. cit. num. 13.* ut contingente ubertate sequentium annorum, remissio illa facta repeti nequeat.

Cujus posterioris contrarium, nimirum, quod pars illa pensionis remissa repeti possit, docent Molin. *loc. cit. num. 9.* Less. *loc. cit. num. 19.* Pirh. *h. t. num. 6.* De Lugo *loc. cit.* ut ajunt, cum communi; & quidem, ut posterior, etsi remissio illa facta sub nomine donationis seu condonationis. Quod si verò locatio facta tantum ad unum annum, & ob sterilitatem illius facta remissio, ubi postmodum tacite fieret relocatio, ubertas sequentium annorum non attenditur, nimirum ad repetendum, quod remissum. Muller. *l. c.* cum Gerdes. *tr. de remiss. pens. c. 2.* idque, quia ista relocatio est locatio distincta à priori. De cætero tunc censetur sterilitas compensari fertilitate annorum præcedentium & sequentium (non tantum immediate, sed & interpolatim, ut Barbof. in *collectan. in c. propter. h. t. num. 18.*) si his annis simul collatis tantum commodi perceptorum colonus ultra consuetos fructus, quantum damni anno illo sterilitatis passus, ita ut omnibus collatis inter se, non censetur conductor esse in notabili damno. De Lugo *num. 49.* Less. *loc. cit. num. 20.* Pirh. *loc. cit.* In ordine ad hanc compensationem habenda quoque est ratio omnium rerum in contractu locationis contentarum simul & conjunctim, non verò istius rei solum, in qua conductor passus est damnum, ita ut, si passus sit notabile damnum, nihilque perceptum in frumentis. V. g. multum tamen & solito plus perceperit ex oleis, vineis, feno, molendinis, pecoribus, vectigalibus &c. ut damnum illud compensetur, remissioni locus non sit; cum omnium simul sumptorum sit idem & unicus contractus locationis. Muller. *h. t. th. 16. lit. d.* citatis Cavalcan. *p. 1. decis. 44. num. 33.* & Mevio in *tr. de pensionar. num. 73. & seq.* Teneatur nihilominus & cogi potest talis conductor ad faciendam remissionem suo conductori magnum damnum passum in re particulari. Muller. *loc. cit.* citatis Caval. ubi ante, Boffio, Gerdes &c.

Quaest. 345. Merces operarum conductarum quæ & qualiter solvenda?

1. Resp. primò: Conductores operarum, officialium, famulorum, operariorum teneri regulariter debito tempore iis solvere fideliter & integre mercedem justam conventam, habet communis & certa, & si in horum aliquo defecerint, tenentur ad restitutionem interesse & omnia damna illis exinde secuta, imò & lucrum cessans. Et quidem de tempore quo faciendæ solutio, an nimirum faciendæ sub initium, an ad finem operis, dictum est supra. De reliquo quò ad labores & operas alias finito tempore, pro quo conductæ, ita, ut si post illud in notabili & culpabili mora sit conductor illarum, teneatur, ad restitutionem damnorum, quæ ob dilationem solutionis sequuntur, puta, dum officiales Principum & famuli minorum coguntur credito vivere, & hinc carius necessaria emere, contrahere debita, & ex summis capitalibus solvere interesse, ut habet item communis.

2. Resp. secundò: Quod attinet justitiam mercedis, stipendii, salarii officialium, famulorum aliorumque pro mercede locantium operas suas, ut cognosci valeat, quodammodo justum salarium, attendenda locorum consuetudo & æstimatio communis; id enim, quod in loco communiter fit & æstimatur justum, esse mensuram justii pretii dictum est supra, ubi de venditione. Dein paucitas

&

& multitudo eorum, qui servire possunt ac libenter volunt pro tali mercede. Dum enim eorum sunt multi, jam reputabitur stipendium justum, etsi sit tenue, & ad sustentationem insufficientis; cum sufficiens esse possit una cum aliis eorum bonis, quæ habent, aut industriâ suâ compatibili cum servitio, quod vi conductionis præstant, acquirere possunt, ut cum communi Molin. *loc. cit. d. 506. num. 3.* Secus est, si pauci sint, qui pro tam tenui mercede operam suam utilem & necessariam præstare volunt, iique non nisi pauperes, destituti aliis mediis sustentationis; tunc enim injustum esset salarium, si considerata loci consuetudine, quantitate & qualitate servitii infimum justum pretium non attingeret. Considerandum denique, num judicio viri prudentis labori & servitio correspondeat; eum enim præcisè propter laborem in locatione operam constituitur merces, in ea statuenda præcipuè consideranda qualitas & quantitas laboris & servitii, cum respectu tamen ad personam, cui præstatur; certum enim est ex eo, quòd is non ita egeret eâ operâ, exigamque ex ea utilitatem perciperet, minui illius pretium, atque ita in hoc casu vilescere dicantur servitia oblata. De cætero spectandum non est, an stipendium laboris conducti, etiam utilis & necessarii sufficiat ad victum vestitumque decentem servientis, multoque minùs, num tale sit, ut inde sustentare possit liberos & familiam suam, ut cum Molin. *loc. cit. num. 1.* & aliis de Lugo *loc. cit. num. 62.* præterquam enim, quòd sæpe servitia tanta mercede digna non sunt, uti videmus quotidie, propter ea non præstari tantam mercedem, quæ tamen ab omnibus justa reputatur, plures etiam suâ quadrâ viventes, aut nisi victum à dominis habentes serviant illis sollicitè etiam utiliter, quia desiderant eorum gratiam & favorem ad obtinenda officia eorumque protectionem; in quo casu etiam dominos non teneri in conscientia ad plus eis erogandum ait de Lugo *loc. cit.* Possè tamen etiam defectum justæ mercedis conventæ suppleri à dominis procurando famulis officia, promotiones, nuptias aliæque lucra, quæ spe famuli ducti iusto minore mercedem acceptarunt, etsi ea in pactum non deduxerint, aut ad id se non obligaverint, ex Molin. *loc. cit. num. 2. & 3.* notat de Lugo *loc. cit. num. 63.* Dum verò famulus ob mercedem locans operas suas citra omne pactum remittens se judicio & arbitrio Domini, servit eadem, dominus tenetur ex justitia mercedem tantam ac talem dare, quanta & qualis communiter dari solet aliis pro ejusmodi ministerio. De Lugo *loc. cit.* quamvis, ut Idem *num. 62.* arguendum non sit ad taxandam justam mercedem ex eo, quòd aliqui plus solito soleant famulis dare, ut nobiles quidam, quia putant id conducere ad honorem & splendorem suum, si famuli meliùs & lautius alantur & vivant. Porro quòd si dominus mercedem, quæ dictis omnibus consideratis justa est, prout convenit, non solvat integrè, nec eam viâ aliâ officialis aut famulus absque magna molestia impensis, amissione benevolentia, qua valde eget, obtinere nequit, & de utroque certò saltem moraliter constat, quin & de injustitia secundum Molin. *cit. d. 506.* constet evidenter & luce meridiana clariùs, tunc tandem licere occultam compensationem, seu accipere occultè de bonis domini aliquid, tantum mirum, quantum merces data à justitia deficit, seu quantum de mercede subtractum, tradunt Molin. *loc. cit. num. 2.*

& 5. Nav. in man. c. 17. num. 172. & 112. Bonac. de contract. d. 3. q. 7. p. 4. num. 3. Lessi. l. 2. c. 12. num. 63. De Lugo *cit. num. 63.* Carden. *dissert. 23. c. 2. a. 3.* & alii, quos citat & sequitur Reiffenst. *h. t. num. 115.* eo quòd tunc famulus accipiat, quod suum est, aut saltem, quod ei certò debetur. Monet tamen etiam Idem bene ex Cardena *loc. cit. num. 6.* quòd in eo an salarium evidenter sit injustum, standum non sit judicio, quòd servus vel officialis (intellige etiam de cætero satis intelligens) sibi soli relictus concipit; cum amore proprio & in causa propria facile decipi possit, sed quòd consulto desuper confessario, non quovis obvio & mediocriter docto, sed prudente, timorato & valde docto, conformando se illi format. Atque ita sat procul receditur à sententia illa ab Innocent. XI. aliàs damnata in ordine 37. *famuli & famula domestica possunt heris suis subripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario suo.*

Quest. 346. An & in quibus casibus conductor operarum mercedem seu salarium conventum diminuere, vel etiam in totum subtrahere possit?

R Esp. primò: In casu, quo conductor operarum solus in causa fuit, etiam citra culpam, nulloque modo stet penes personam conductam, cur hujus opera uti non potuerit, nihil de salario diminuere potest, sed integram nihilominus mercedem conventam solvere tenetur. Arg. l. 2. ff. *quis sui vel alien. jur. l. sed addas ff. h. t. & l. qui operatur. ff. cod. ubi dicitur: qui operas suas locavit, totius temporis mercedem accipere debet, si per eum non stetit, quò minùs operas suas præstet, & ita tenent Sylv. v. *locatio. q. 11. & 12.* Navar. man. c. 17. num. 197. Lessi. l. 2. c. 24. n. 8. De Lugo *loc. cit. num. 54.* & alii communiter contra Dianam, in quantum is Tom. 2. *tr. 6. miscell. resol. 14.* docet, excusari conductorem à solvenda mercede, si operarius ab eo tempestivè præmonitus, operas locare poterit & noluit, cujus refutationem vide apud de Lugo. Sic itaque si dominus ante tempus conductioni præfinitum absque legitima causa expellit servum vel personam ab officio pro mercede conductæ removet. De Lugo *loc. cit. n. 96.* & AA. mox citand. Idem est, si conductus ob nimiam domini favitiam, vel quia ad illicita adigitur, ipsèmet discedit, tenetur dominus integram mercedem, seu correspondentem toti conductionis temporis solvere; quia per eum stit, quò minùs conductus ei operas suas præstet. Bald. in l. 11. C. h. t. Bonac. de contract. d. 3. q. 7. p. 4. num. 11. Molin. Azor. quos citat & sequitur Reiffenst. *h. t. num. 91.* item Muller. *h. t. th. 25. lit. a.* Carpz. p. 3. *decis. 164.* sub limitatione tamen mox subjungenda. Item si is, qui ad annum pro adjutore in certo officio conduxit aliquem, ex culpa sua deponatur ab officio illo, vel etiam liberè illud resignet, ita ut ampliùs ejus opera non egeat, nec uti possit, tenetur tamen illi totius anni integram mercedem solvere. Item si is, qui pro constructione operis alicujus conduxit operarios vel artifices &c. contraxitque cum illis pro certa mercede totius operis, dum postea penitentia ductus omittit opus, totam mercedem conventam debet iis solvere. Item dum dominus, qui famulum conduxit ad certum tempus, intra illud moriatur, tenentur ejus hæredes ad solvendam*